Радіо Свобода

View the original article

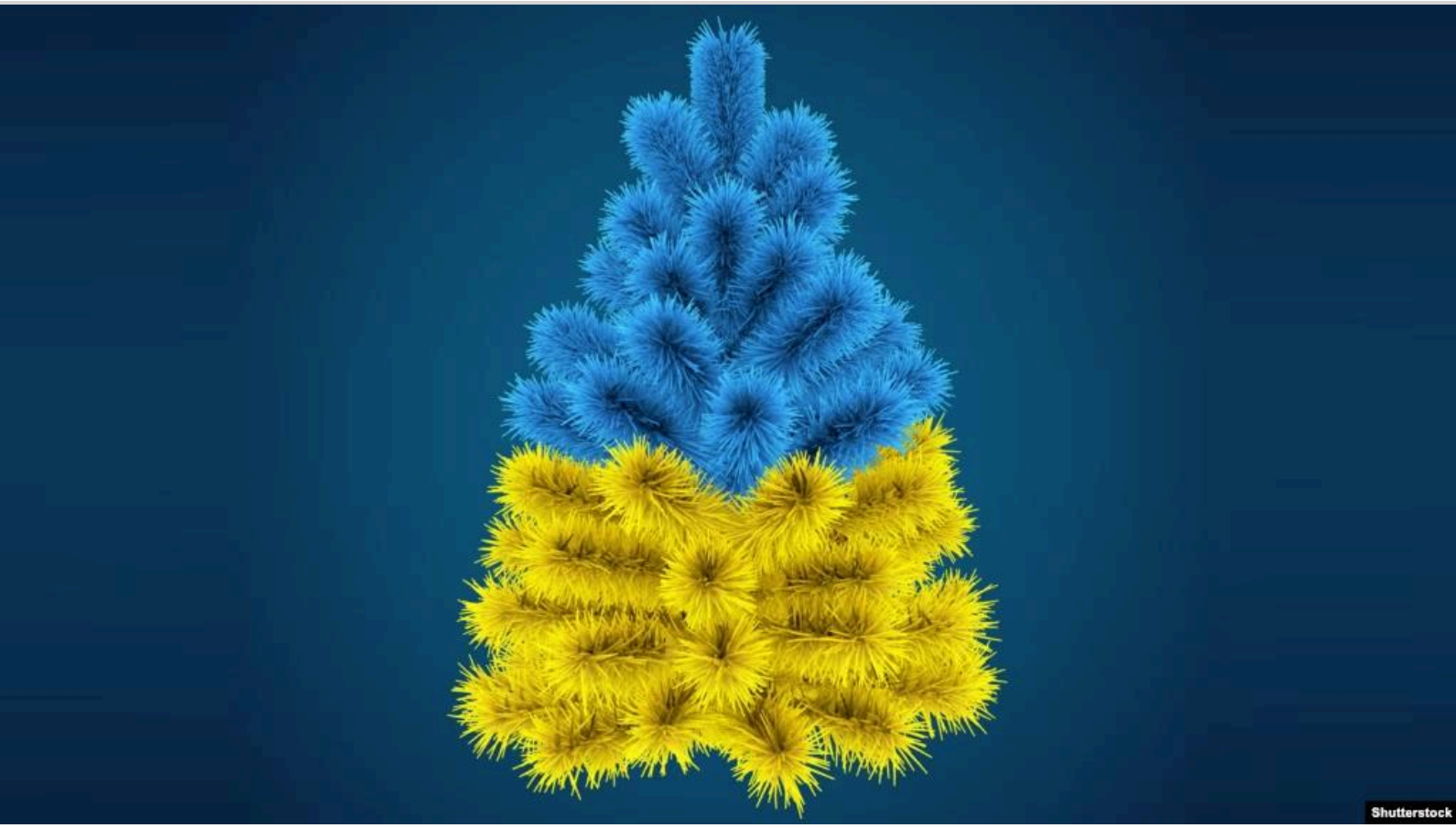

Фото:Shutterstock

СУСПІЛЬСТВО

Різдво 25 грудня: як війна змінила календар України

25 грудня 2025, 07:00

Петро Кагуй

Православна церква України (ПЦУ) у 2023 році вперше, разом із більшістю помісних православних церков світу, відзначила Різдво 25 грудня за новоюліанським календарем. Цього ж дня Різдво святкує й Українська греко-католицька церква (УГКЦ), яка у 2023 році перейшла на григоріанський календар. Наразі відзначення Різдва за новоюліанським і григоріанським календарями повністю збігається – так буде аж до 2800 року.

Після проведення календарних реформ у двох українських церквах президент України Володимир Зеленський 28 липня 2023 року підписав указ про перенесення святкування Різдва в Україні з 7 січня на 25 грудня. Одним із чинників, що спонукали до цієї зміни, стала війна Росії проти України.

Радіо Свобода нагадує основні події, які передували цьому рішенню.

Після окупації Росією Криму та захоплення частини Донбасу в 2014 році, на тимчасово окупованих територіях почалися переслідування представників українських церков. Водночас частина священників Московського патріархату почала відкрито співпрацювати з окупаційними силами.

Від початку вторгнення РФ до України глава Російської православної церкви (РПЦ) Московський патріарх **Кирило** (Володимир Гундяєв) публічно підтримував війну Росії проти української держави.

Це посилило рух до об'єднання українських православних інституцій в єдину церкву. 15 грудня 2018 року на Об'єднавчому соборі українських православних церков було створено Православну церкву України (ПЦУ) шляхом реорганізації Київської митрополії, відновленої у складі Вселенського патріархату дещо раніше, 11 жовтня 2018 року. На початку січня 2019 року предстоятель ПЦУ митрополит Київський і всієї України **Епіфаній** отримав томос про автокефалію з рук Вселенського патріарха **Варфоломія**.

Глава Православної церкви України митрополит Епіфаній (праворуч) в момент отримання від Вселенського патріарха Варфоломія томосу про автокефалію. Стамбул, 6 січня 2019 року

Паралельно з цими процесами активізувалося й питання календарної реформи. Зокрема, 16 листопада 2017 року Верховна Рада України проголосувала, щоб Різдво Христове 25 грудня за григоріанським календарем стало державним вихідним днем – поряд із 7 січням, яке тоді відзначали за юліанським календарем. Відтоді тема переходу українських релігійних організацій на григоріанський або новоюліанський календарі щороку загострювалася напередодні Різдва.

Особливо гостро питання календарної реформи постало після повномасштабного вторгнення РФ у 2022 році. Як наголошували експерти та церковні діячі, використання старого стилю разом із Російською православною церквою (РПЦ) залишало Україну в орбіті так званого «русского мира».

Підтримку проведенню календарної реформи публічно висловили як предстоятель ПЦУ митрополит **Епіфаній**, так і глава УГКЦ **Святослав (Шевчук)**.

Предстоятель ПЦУ митрополит Київський і всієї України Епіфаній (праворуч) і глава УГКЦ Святослав. Київ, 24 грудня 2022 року

18 жовтня 2022 року Священний синод ПЦУ вперше дозволив парафіям проводити богослужіння на Різдво Христове за новоюліанським календарем, тобто 25 грудня. 2 лютого 2023 року синод ПЦУ затвердив порядок благословення на використання новоюліанського календаря. А 24 травня 2023 року Архиєрейський собор Православної церкви України ухвалив рішення про перехід із 1 вересня на новоюліанський календар. Це рішення затвердив Помісний собор ПЦУ 27 липня 2023 року.

1–2 лютого 2023 року Архиєрейський синод УГКЦ вирішив, що з 1 вересня 2023 року Українська греко-католицька церква в Україні переходить на григоріанський календар для нерухомих свят.

28 липня 2023 року президент України **Володимир Зеленський** підписав указ про перенесення святкування Різдва в Україні з 7 січня на 25 грудня. Відтоді 7 січня стало звичним робочим днем.

Таким чином, із 2023 року Різдво Христове в Україні відзначають 25 грудня — так само, як у країнах, що святкують нерухомі свята за григоріанським і новоюліанським календарями.

Прихильники календарної реформи протягом тривалого часу наголошували, що перехід на святкування Різдва 25 грудня віддалить Україну від «русского мира» – концепції, яку активно просуває патріарх РПЦ Кирило (Гундяєв).

Водночас багаті українські різдвяні традиції від зміни календаря не постраждали: усі обряди й звичаї збереглися, змінився лише час їх відзначення – на 13 днів раніше, відповідно до точніших календарів. Це стосується й інших нерухомих свят, які відзначають ПЦУ та УГКЦ.

Бійці 14-ї окремої механізованої бригади імені князя Романа Великого ЗСУ у Святвечір біля лінії фронту в Куп'янському районі на Харківщині, 24 грудня 2023 року

За якими календарями святкують Різдво у світі

Григоріанський календар було запроваджено у 1582 році для виправлення неточностей юліанського календаря. Він став міжнародним стандартом і нині використовується в більшості країн світу. За ним Різдво відзначають 25 грудня.

Новоюліанський календар (удосконалений юліанський) до 2800 року повністю збігається з григоріанським. Його використовують понад 10 православних церков, переважно у Західній Європі. Серед них – Румунська, Болгарська, Православна

церква Чеських земель і Словаччини, а також «грецькі» православні церкви: Константинопольська, Александрійська, Антіохійська, Елладська та Албанська. Усі вони відзначають Різдво 25 грудня

Юліанський календар був запроваджений у 45 році до нашої ери римським консулом Юлієм Цезарем. Ним користуються, зокрема, Російська, Грузинська, Сербська та Єрусалимська православні церкви. Нині цей календар відстає від григоріанського і новоюліанського на 13 днів, тому Різдво за ним відзначають 7 січня. Після 2100 року відставання зросте до 14 днів, і тоді Різдво припадатиме на 8 січня.

Український військовослужбовець у час різдв'яно-новорічних свят відпочиває біля лінії фронту на Донеччині (архівна світлина)

Що ознаменував перехід України на Різдво 25 грудня

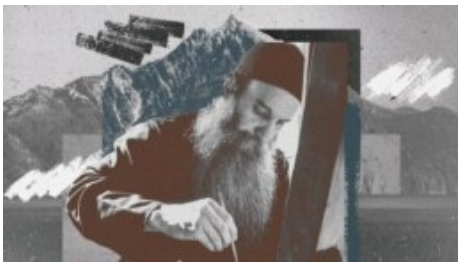
Перехід України на святкування Різдва 25 грудня став не лише календарною зміною, а й важливим цивілізаційним та символічним кроком. Він засвідчив віддалення українського релігійного й суспільного простору від «русского мира», а також синхронізацію з більшістю християнського світу. Водночас календарна реформа не зруйнувала різдвяних традицій і обрядів, а лише перенесла їх у часі відповідно до точніших календарів.

В умовах війни з Росією це рішення стало ще одним кроком до зміцнення духовної, культурної та державної самостійності України.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Підтримую, щоб Великдень у всьому світі відзначали в один день – митрополит УГКЦ

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

«В Україні все буде добре» – афонський монах, який писав Томос для ПЦУ

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Голова Держетнополітики звинувачує УПЦ (МП) у затягуванні справи про ліквідацію Київської митрополії

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

СБУ: з лютого 2022 року відкрили понад 200 проваджень щодо клірників УПЦ (МП), 40 з них засуджені до ув’язнення

Петро Кагуй

На Радіо Свобода працює з серпня 1994 року. Останнім часом виконує функції вебредактора. Позаштатний автор публікацій. Закінчив історичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка.

Україна | Світ | Політика | Культура | Суспільство | Важливе на Свободі | Війна

© Радіо Свобода, 2026 | Усі права застережено.